

سیمای اقتصادی جهان در سال ۲۰۰۳

شاخص‌های مهم اقتصادی در ۵۷ کشور منتخب جهان

مرجع آمارها: Economist Intelligence Unit / The World in 2003
استخراج، توضیح و تفسیر: دکتر احمد کتابی

مقدمه

چنین رشد اقتصادی سریع و کم‌نظیر، موید آن است که کثرت جمعیت را نمی‌توان به عنوان مانع مهم - و یا لاقلاً تنها مانع - رشد اقتصادی به شمار آورد. (۴) در سال‌های اخیر، کشورهای صنعتی غرب در معرض تورم بسیار خفیف و معتدلی قرار داشته‌اند که در اصطلاح اقتصادی از آن به عنوان تورم خزنده (Creeping Inflation) تعبیر می‌شود، حتا در یک مورد - ژاپن - نرخ تورم در چندین سال منفی بوده است. بیشترین نرخ تورم - طبق معمول - در آمریکای لاتین - سرزمین کودتا و تورم - مشاهده شده است که به حکایت آمار ذکر شده، آرزواتین در سال ۲۰۰۳ در معرض تورمی بیش از ۵۰ درصد بوده است.

تعاریف

(۱) تولید (محصول) ناخالص داخلی (Gross Domestic Product-GDP) عبارت است از مجموع ارزش‌های کالاها و خدمات نهایی که در محدوده یک کشور یا منطقه در ظرف یک دوره زمانی (معمولاً یک سال) تولید و یا ارائه می‌شود. آنچه این شاخص را از تولید (محصول) ناخالص ملی (Gross National Product-GNP) متمایز می‌کند، همانا محاسبه کردن ارزش کلیه کالاها و خدمات نهایی است که در درون مرزهای جغرافیایی یک کشور تولید یا ارائه می‌شود، اعم از این که این تولید کالا یا ارائه خدمت توسط اتباع کشور که در آن مقیم هستند، انجام گرفته باشد و یا توسط اتباع خارجی مقیم در آن، حال آن که در تولید ناخالص ملی، تنها کالاها و خدمات نهایی منظور می‌شود که توسط اتباع آن کشور تولید یا ارائه شده باشند، اعم از این که این اتباع مقیم کشور باشند و یا در خارج از آن به سر برند.

تولید ناخالص داخلی (و یا تولید ناخالص ملی) مهمترین شاخص ارزیابی میزان توانمندی اقتصادی یک کشور بشمار می‌رود.

(۲) تولید (محصول) ناخالص داخلی سرانه (GDP Per Head) عبارتست از خارج قسمت کل تولید ناخالص داخلی یک کشور در یک دوره زمانی معین، تقسیم بر تعداد کل جمعیت آن. این شاخص گرچه مترادف دقیق درآمد سرانه (Per Capita Income) نیست، ولی می‌توان این دو شاخص را با مسامحه به جای یکدیگر به کار برد.

(۳) نرخ تورم (Year-on-Year Annual Average) عبارت است از نسبت تغییر متوسط (میانگین) قیمت‌های کالاها و خدمات مصرفی در یک کشور در یک سال نسبت به سال قبل. این میانگین به شیوه وزنی یا موزون (Weighted) یعنی با در نظر گرفتن ضریب اهمیت و ضرورت کالاها و خدمات مختلف محاسبه می‌شود. برای این منظور کالاها و خدمات مختلف مصرفی به گروه‌هایی طبقه‌بندی می‌شوند و برحسب درجه اهمیت و ضروری بودن آنها، ضریب‌اهمیتی برای آنها منظور می‌شود.

در گزارش آماری حاضر، ارقام مربوط به پنج شاخص مهم اقتصادی برای ۵۷ کشور جهان در سال ۲۰۰۳ - به نقل از یکی از مراجع معتبر اقتصادی - ارائه شده است. این پنج شاخص عبارتند از: تولید ناخالص داخلی (GDP)، تولید ناخالص داخلی سرانه (GDP Per Head)، نرخ (نسبت) رشد سالانه تولید ناخالص داخلی (GDP Growth)، میزان جمعیت (Population) و نرخ (نسبت) تورم (Inflation).

علاوه بر شاخص‌های مزبور، در مورد بعضی از کشورها، آمارهایی راجع به شاخص‌های دیگر مانند نسبت مقدار اقساط سالانه بازپرداخت وام‌های خارجی به ارزش کل صادرات (Debt Service % of Exports)، نسبت عدم تعادل بودجه (کسری یا احیاناً مازاد) به کل تولید ناخالص داخلی (Budget Balance % of GDP)، نرخ (نسبت) بیکاری (Unemployment Rate)، مازاد تجاری (Trade Balance)، نرخ (نسبت) افزایش صادرات (Export Growth)، حجم سرمایه‌گذاری ثابت ناخالص (Gross Fixed Investment)، تغییرات نرخ ارز (Exchange Rate) و سرمایه‌گذاری مستقیم داخلی (Inward Direct Investment) نیز برای یک دوره شش‌ساله از ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۳ ذکر شده است.

مجموعه آمارهای این گزارش می‌تواند تصویری کلی از اقتصاد جهان و نیز از اختلاف سطح فاحش بین توانمندی‌های اقتصادی کشورهای مختلف را ارائه کند. در اینجا به موارد مشخصی از این اختلاف سطح‌ها اشاره می‌کنیم:

(۱) تولید ناخالص داخلی آمریکا در سال ۲۰۰۰ - که معادل ۱۰۸۸۵ میلیارد دلار بوده - به تنهایی از مجموع ارقام تولید ناخالص داخلی ۱۱ کشور اروپای غربی (فرانسه، آلمان، انگلستان، سوئیس، ایتالیا، اتریش، سوئد، اسپانیا، فنلاند، نروژ و پرتغال) به اضافه ارقام مربوط به نه کشور اروپای مرکزی و شرقی (ترکیه، یونان، روسیه، لهستان، مجارستان، اسلواکی، جمهوری چک، بلغارستان و رومانی) بیشتر بوده است. تولید ناخالص داخلی ایالات متحده در همان سال، ۲/۷ برابر رقم مربوط به ژاپن، بیش از شش برابر رقم مربوط به انگلستان، نزدیک به چهار برابر رقم مربوط به آلمان، نزدیک به ۲۸ برابر رقم مربوط به روسیه، بیش از ۸۰ برابر رقم مربوط به ایران و بیش از ۱۰۰۰ برابر رقم مربوط به اردن بوده است!

(۲) در بین ۵۷ کشور مورد بررسی، نروژ با ۴۸۷۱۰ دلار تولید ناخالص داخلی سرانه در بالاترین مرتبه و کنیا با ۳۲۶ دلار در پایین‌ترین مرتبه قرار داشته‌اند.

(۳) از نظر نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی، چین یا هشت درصد رشد در سال ۲۰۰۳، حایز بالاترین رتبه بوده است. تجربه بسیار موفق چین در نیل به

اروپای غربی

آلمان

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۲۳۹۲ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۲۹۲۱۰ دلار
 جمعیت = ۸۱/۹ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲ درصد
 نرخ تورم = ۱/۴ درصد

مازاد تجاری در سال ۱۹۹۸ = ۷۶/۹ میلیارد دلار
 " " ۱۹۹۹ " " " " ۷۰/۱
 " " ۲۰۰۰ " " " " ۵۷/۳
 " " ۲۰۰۱ " " " " ۸۲/۸
 " " ۲۰۰۲ " " " " ۹۳/۸
 " " ۲۰۰۳ " " " " ۸۳/۷

اسپانیا

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۷۶۳ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۸۷۱۰ دلار
 جمعیت = ۴۰/۸ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۸ درصد
 نرخ تورم = ۲/۶ درصد

نرخ رشد سرمایه‌گذاری ثابت ناخالص در ۱۹۹۸ = ۹/۷ درصد
 " " ۱۹۹۹ " " " " ۸/۸
 " " ۲۰۰۰ " " " " ۵/۷
 " " ۲۰۰۱ " " " " ۲/۵
 " " ۲۰۰۲ " " " " ۱/۸
 " " ۲۰۰۳ " " " " ۳/۲

اتریش

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۲۴۰ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۲۹۳۱۰ دلار
 جمعیت = ۸/۲ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۲ درصد
 نرخ تورم = ۱/۶ درصد

انگلستان

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۷۷۱ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۲۹۳۶۰ دلار
 جمعیت = ۶۰/۳ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲ درصد
 نرخ تورم = ۱/۲ درصد

ایتالیا

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۴۲۲ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۲۴۷۰۰ دلار
 جمعیت = ۵۷/۶ میلیون نفر

نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی = ۲/۶ درصد

نرخ تورم = ۲/۲ درصد

نرخ رشد سالانه تولید ناخالص داخلی در ۱۹۹۸ = ۱/۸ درصد
 " " ۱۹۹۹ " " " " ۱/۶
 " " ۲۰۰۰ " " " " ۲/۹
 " " ۲۰۰۱ " " " " ۱/۸
 " " ۲۰۰۲ " " " " ۱/۰
 " " ۲۰۰۳ " " " " ۲/۶

پرتغال

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۴۲ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۴۰۷۰ دلار
 جمعیت = ۱۰/۱ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۱/۱ درصد
 نرخ تورم = ۳/۰ درصد

دانمارک

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۱۰ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۳۹۰۵۰ دلار
 جمعیت = ۵/۴ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۴ درصد
 نرخ تورم = ۲/۰ درصد

سوئد

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۲۹۲ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۳۲۸۰۰ دلار
 جمعیت = ۸/۹ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۵ درصد
 نرخ تورم = ۱/۹ درصد

سوئیس

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۳۰۶ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۴۱۸۸۰ دلار
 جمعیت = ۷/۳ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۱ درصد
 نرخ تورم = ۰/۸ درصد

فرانسه

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۶۷۷ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۲۷۸۹۰ دلار
 جمعیت = ۶۰/۲ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۱ درصد
 نرخ تورم = ۱/۵ درصد

نسبت عدم تعادل بودجه به تولید ناخالص داخلی در ۱۹۹۸ = ۲/۷- درصد

" " ۱۹۹۹ " " " " " " " " -۱/۶
 " " ۲۰۰۰ " " " " " " " " -۱/۴
 " " ۲۰۰۱ " " " " " " " " -۱/۴

صادرات در ۲۰۰۱ = ۲۰/۷ درصد
نسبت دیون (اصل و بهره) خارجی که باید سالانه بازپرداخت شود به ارزش کل صادرات در ۲۰۰۲ = ۱۹/۳ درصد
نسبت دیون (اصل و بهره) خارجی که باید سالانه بازپرداخت شود به ارزش کل صادرات در ۲۰۰۳ = ۲۲/۲ درصد
تایلند

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۳۱ میلیارد دلار
تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۲۹۴۰ دلار
جمعیت = ۲۲/۷ میلیون نفر
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۴/۴ درصد
نرخ تورم = ۱/۳ درصد

تایوان

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۲۴۹ میلیارد دلار
تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۲۹۴۰ دلار
جمعیت = ۲۲/۷ میلیون نفر
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۴/۴ درصد
نرخ تورم = ۱/۳ درصد

نرخ رشد تولید ناخالص داخلی در ۱۹۹۸ = ۴/۶ درصد
" " " " " " " " ۵/۴ = ۱۹۹۹
" " " " " " " " ۵/۹ = ۲۰۰۰
" " " " " " " " ۱/۹ = ۲۰۰۱
" " " " " " " " ۳/۴ = ۲۰۰۲
" " " " " " " " ۴/۴ = ۲۰۰۳

چین کمونیست

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۳۸۸ میلیارد دلار
تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۰۷۰ دلار
جمعیت = ۱/۳ میلیارد نفر
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۸/۰ درصد
نرخ تورم = ۰/۴ درصد

میزان سرمایه‌گذاری مستقیم داخلی در ۱۹۹۸ = ۴۳/۸ میلیارد دلار
" " " " " " " " ۳۸/۸ = ۱۹۹۹
" " " " " " " " ۳۸/۴ = ۲۰۰۰
" " " " " " " " ۴۴/۰ = ۲۰۰۱
" " " " " " " " ۵۱/۰ = ۲۰۰۲
" " " " " " " " ۵۸/۰ = ۲۰۰۳

خاورمیانه

اردن

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۰ میلیارد دلار
تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۸۷۰ دلار
جمعیت = ۵/۵ میلیون نفر

جمعیت = ۲۲/۴ میلیون نفر
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۴/۴ درصد
نرخ تورم = ۲۰ درصد

لهستان

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۹۸ میلیارد دلار
تولید ناخالص داخلی سرانه = ۵۱۲۰ دلار
جمعیت = ۳۸/۶ میلیون نفر
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۹ درصد
نرخ تورم = ۳/۳ درصد

سرمایه‌گذاری مستقیم داخلی در ۱۹۹۸ = ۶/۴ میلیارد دلار
" " " " " " " " ۷/۳ = ۱۹۹۹
" " " " " " " " ۹/۳ = ۲۰۰۰
" " " " " " " " ۷/۵ = ۲۰۰۱
" " " " " " " " ۶/۴ = ۲۰۰۲
" " " " " " " " ۶/۷ = ۲۰۰۳

آسیا

اندونزی

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۲۱۷ میلیارد دلار
تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۰۱۰ دلار
جمعیت = ۲۱۴/۴ میلیون نفر
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۵/۳ درصد
نرخ تورم = ۸/۶ درصد

نرخ رشد صادرات در ۱۹۹۸ = ۱۱/۲ درصد
" " " " " " " " -۳۱/۶ = ۱۹۹۹
" " " " " " " " ۱۶ = ۲۰۰۰
" " " " " " " " ۹/۸ = ۲۰۰۱
" " " " " " " " ۰/۲ = ۲۰۰۲
" " " " " " " " ۶/۷ = ۲۰۰۳

پاکستان

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۷۲ میلیارد دلار
تولید ناخالص داخلی سرانه = ۴۷۶ دلار
جمعیت = ۱۵۰/۷ میلیون نفر
نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۵/۰ درصد
نرخ تورم = ۵/۸ درصد

نسبت دیون (اصل و بهره) خارجی که باید سالانه بازپرداخت شود به ارزش کل صادرات در ۱۹۹۸ = ۲۰/۳ درصد

نسبت دیون (اصل و بهره) خارجی که باید سالانه بازپرداخت شود به ارزش کل صادرات در ۱۹۹۹ = ۲۷/۸ درصد

نسبت دیون (اصل و بهره) خارجی که باید سالانه بازپرداخت شود به ارزش کل صادرات در ۲۰۰۰ = ۲۴/۶ درصد

نسبت دیون (اصل و بهره) خارجی که باید سالانه بازپرداخت شود به ارزش کل

نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۴/۲ درصد
 نرخ تورم = ۳/۵ درصد

اسرائیل

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۰۵ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۵۶۰۰ دلار
 جمعیت = ۶/۷ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۶ درصد
 نرخ تورم = ۳/۰ درصد

نرخ برابری هر دلار نسبت به شیکل (Shekel) در ۱۹۹۸ = ۳/۸ شیکل
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "

نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۸ درصد
 نرخ تورم = ۱/۵ درصد

مصر

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۷۸ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۱۴۰ دلار
 جمعیت = ۶۸ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۱ درصد
 نرخ تورم = ۳/۳ درصد

لبنان

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۹ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۵۱۲۰ دلار
 جمعیت = ۳/۷ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۱/۶ درصد
 نرخ تورم = ۲/۵ درصد

الجزایر

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۵۹ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۸۸۰ دلار
 جمعیت = ۳۱/۶ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۳/۹ درصد
 نرخ تورم = ۴/۹ درصد

نرخ بیکاری در ۱۹۹۸ = ۲۸/۱ درصد
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "

ایران

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۲۵ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۸۸۰ دلار
 جمعیت = ۶۶/۶ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۵/۵ درصد
 نرخ تورم = ۱۵/۵ درصد

عراق

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۲۶ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۱۰۶۰ دلار
 جمعیت = ۲۴/۹ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۶/۰ درصد
 نرخ تورم = ۶۰ درصد

عربستان سعودی

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۹۶ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۸۷۴۰ دلار
 جمعیت = ۲۲/۴ میلیون نفر

آمریکای شمالی

ایالات متحده آمریکا (تازوونی)

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۱۰۸۸۵ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۳۷۶۰۰ دلار
 جمعیت = ۲۸۹/۵ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۶ درصد
 نرخ تورم = ۲/۲ درصد

نرخ رشد سرمایه گذاری ثابت ناخالص در ۱۹۹۸ = ۱۱/۴ درصد
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "
 " " " " " " " " " " " "

کانادا

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۷۹۳ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۲۵۰۹۰ دلار
 جمعیت = ۳۱/۶ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۳/۴ درصد
 نرخ تورم = ۲/۵ درصد

آمریکای لاتین

آرژانتین

کل تولید ناخالص داخلی سالانه = ۹۹ میلیارد دلار
 تولید ناخالص داخلی سرانه = ۲۵۸۰ دلار
 جمعیت = ۳۸/۴ میلیون نفر
 نرخ رشد تولید ناخالص داخلی = ۲/۸ درصد
 نرخ تورم = ۵۰/۵ درصد

